

GORDANA VULAMA*

Žrtva silovanja – 17 godina kasnije

U članku je opisano kriminalističko istraživanje serijskog počinjenja kaznenog djela silovanja. Opisani su istiniti događaji iz prakse Policijske uprave zagrebačke, ali su zbog zaštite žrtava kaznenog djela, iz članka izostavljeni identifikacijski podaci sudionika događaja i podaci iz kojih bi se moglo zaključiti o njima. U članku su, uz prikazane mjere i radnje poduzete radi identifikacije serijskog silovatelja, prikazane i posljedice tog kaznenog djela na jednu od žrtava.

Radeći na svojim svakodnevnim poslovima u Odsjeku za krvne delikte trebala sam prikupiti obavijesti od potencijalne svjedokinje jednog kaznenog djela. Sasvim obična i jednostavna zadaća. Na početku radnog dana, kolega i ja krećemo u zagrebačko predgrađe u nakani pronalaska svjedokinje. Jesen je 2010. godine. Prisjećamo se kako smo tijekom 1993. godine upravo u toj ulici u koju sada idemo proveli mnoge dane i noći zbog serijskog silovatelja koji je, prije nego je identificiran, brutalno silovao tri žene. Smijemo se našoj (lošoj) navici da dijelove grada znamo po zločinima koji su se tamo dogodili i čudimo se kako to da ih još uvijek pamtimo.

Ima događaja koji nam se valjda zauvijek urežu u sjećanje. Usput primjećujemo i kako se taj dio grada potpuno promijenio od te 1993. godine. Sada su na mjestima malih obiteljskih prizemnica s dvorištima, livadama i vrtovima "nikle" velebnе stambene zgrade s kromiranim balkonskim ogradama. Vidi čuda, i ulica u koju idemo kao da je nestala, "izrovana" je teškim građevinskim strojevima, a ostala je još samo pokoja mala kućica stisnuta među velikim, novim, visokim zgradama. Pronalazimo traženi kućni broj, zvonimo, no nitko nam ne otvara vrata. Odlazimo do susjedne kuće da se kod susjeda raspitamo za našu svjedokinju. Otvaraju se vrata i pred sobom vidim Sonju. Odmah sam je prepoznala, kao i ona mene. Izgleda znatno starija nego što doista jest.

"Isuse Bože, otkuda vi?!" govori ona i širom otvara vrata, pozivajući nas da uđemo u njezin dom. Pozdravljamo se kao da smo prijateljice. Dvije male čupave dječje glavice znatiželjno proviruju kroz vrata. Sonja ih predstavlja – to su njezina djeca, starije dijete će

* Gordana Vulama, dipl. pravnica, voditeljica grupe za krvne delikte u Odsjeku za krvne delikte, Odjel općeg kriminaliteta, Sektor kriminalističke policije, PU zagrebačka.

uskoro napuniti četiri, a mlađe je upravo navršilo dvije godine. Žao joj je što suprug nije kod kuće da i njega upoznamo, na poslu je, a ona ne radi, ostala je bez posla... Roditelji su joj nedavno umrli... Veza s Igorom je pukla... Poslije onoga..., trebalo joj je cijelo desetljeće da "dođe k sebi". Sada ima muža i djecu. Žive u kućici njezinih roditelja koja je predviđena za rušenje, nadaju se skorom preseljenju u novi zamjenski stan u zgradi. Slušam je sa zanimanjem, kao da sam došla upravo zbog nje, da vidim kako je i kako živi, čemu se nada, što očekuje.

Sonja je žrtva silovanja.

Prvi put smo se srele 1993. godine, u kolovozu. Sonja i danas pamti svaki detalj našeg razgovora. Sjeća se svega kao da se događalo prije 17 dana, a ne prije punih 17 godina. Sjeća se kako se poslije silovanja bojala kontakta s policijom, čak je molila oca da ne zove policiju, jer nije znala što će je pitati, kako će se prema njoj odnositi, hoće li je osuđivati, hoće li joj vjerovati... Sjeća se da se "tresla ko šiba". Očekivala je da će je ispitivati strogi brkati policajac, jer je, ni sama ne zna zašto, imala takvu predodžbu o policiji. Laknulo joj je kada je vidjela da će s njom razgovarati žena, tek nešto starija od nje, a kada je, već na samom početku razgovora shvatila da joj vjeruje, da je ne osuđuje i da joj želi pomoći – bilo joj je lakše podnijeti prilično neugodnu policijsku proceduru.

Sonja i danas pamti točan datum i sat napada jer od toga trenutka "više ništa nije bilo isto", kaže da je "prošla kroz pakao". Najgore od svega je nepovjerenje i ona unutar-nja stalno prisutna nesigurnost, bol, nemir koji ne prolazi, uvijek ista vizija pred očima i osjećaj krivnje. Njezin zaručnik, Igor, njezina ljubav, nije to mogao podnijeti, veza im se raspala, zaruke prekinule, ljubavi nestalo. Prekinula je studij. Nije mogla učiti. Ništa nije mogla. Sve se raspalo. Više nije imala prijatelja. Radila je neko vrijeme u računovodstvu jednog privatnog malog poduzeća, ali i to je propalo. Nigdje nije izlazila, zatvorila se u kuću kao da se "zaklopila u kutiju". Razmišljala je o samoubojstvu... tražila je psihološku pomoć, uzimala neke lijekove, ali se i dalje osjećala ružnom, prljavom, obilježenom, bila je "žalosna do boli". Pratila je suđenje, zna da je osuđen na sedam godina zatvora. Kada je isteklo sedam godina, strepila je i bojala se da ga negdje ne sretne. Ne zna gdje je on sada, ali otkad ima supruga, više se ne boji toliko, ipak, ne zna što bi učinila da se na ulici sretne s "tom spodobom". Jedno su je vrijeme opsjedali novinari. Htjeli su da im da izjavu. Nije mogla. Ne bi mogla niti danas, sedamnaest godina kasnije. Sretna je što se upoznala sa sadašnjim suprugom. To je tako divan i plemenit čovjek, jako je podsjeća na njezinog pokojnog tatu. Ispričala mu je neke, ali ne i sve detalje silovanja. On ni na čemu nije insistirao. Razveden je, ima dvoje odrasle djece iz prvog braka, a sada se zajedno "bore" s malom djecom. Trenutak šutnje i suza joj klizne niz lice. Rukom obriše suzu i odmahne glavom, kao da želi stresti sa sebe misli o tom davnom događaju koji ju je toliko promijenio.

Tek tada pitam za našu svjedokinju zbog koje sam joj došla na vrata. Sonja susretljivo odgovara na pitanja. Završavamo razgovor, pozdravljamo se, želim joj svako dobro i odlazimo. Sonja nas prati sve do ulice i na odlasku mi kaže: "Vi ste mi spasili život, da u onim prvim danima nije bilo Vas i onih razgovora..." Zahvaljujem joj na tom velikom, velikom komplimentu.

Sonja je bila druga žrtva silovanja istog, nepoznatog počinitelja.

1. SLUČAJ PRVI

Sredinom kolovoza 1993. godine, Dijana, žena u ranim 40-im godinama, vraćala se iz grada. Oko 22,00 sata, u predgrađu je izišla iz tramvaja i uputila se stazom uz potok pa preko livade i vrtova kući. Jedan vrući, sparni dan bio je na izmaku i ljudi su u to vrijeme izlazili iz kuća da udahnu malo svježine. Nije se bojala ići preko livade. Čega bi se bojala? Odrasla je u tom dijelu grada i poznavala je sve njegove kutke i prečice. Preko te livade je svaki dan prolazila i nikad joj se ništa nije dogodilo. Nikada do te večeri.

Bezbrizno je koračala slabo osvijetljenom stazom uz potok kad je pred nju, niotkuda, banuo čovjek, gol do pasa, srednje visine, srednje tjelesne građe, tamne kratke kose, bucmastih obraza, bez brade i brkova. Nije mu bilo više od 30-ak godina. Čudnim bosansko-ikavskim govorom bulazio je nešto o tome kako mu je njezin muž ostao dužan novac. "Kakav novac? Čiji muž? Ja nemam muža!" rekla mu je Dijana uvjerena da je riječ o nesporazumu, no on ju je udario šakom u glavu. Pala je i prije nego se snašla uhvatio ju je rukama oko tijela i odvuкао sa staze do obližnjih vrtova. Bio je mrak, nije bilo ljudi. "Što ti je budalo blesava, pusti me!" vikala je Dijana pokušavajući se istrgnuti tom čovjeku. Bio je fizički jak i žilav, vezao joj je ruke špagom na leđa. Nije vidjela odakle je uzeo špagu, valjda iz džepa hlača. Sjetila se da je na sebi imao traperice i bijele tenisice s rupicama na gornjem dijelu. Dok ju je vezao, tražio je od nje da se smiri i "prestane se derati" jer je i tako nitko ne može čuti. Srušio ju na tlo, navukao joj njenu majicu preko glave i usprkos otporu, izmicanju, plaču, otkopčao joj je hlače i vukao ih zajedno s rubljem prema koljenima. Čula je kako se otvara patent-zatvarač na njegovim hlačama. Užasnuta se borila svom snagom, a iako su joj ruke bile vezane nogama ga je udarala "gdje je stigla" i nipošto, ni po cijenu života nije se mogla prestati braniti. Odmaknuo se od nje. Tišina, a potom je čula kako zatvara patent-zatvarač na svojim hlačama. Nepomično je ležala osluškujući svaki šum. Čula je kako "prekapa" po njezinoj torbici, otvara novčanik. U novčaniku je imala nešto novca. Uzeo ga je. Čula je kako pali plinski upaljač i osjetila toplinu na rukama. Prepalio je špagu kojom joj je bio vezao ruke. Bila je slobodna. Nepomično je i dalje ležala na zemlji s majicom navučenom na glavu. Nije se usudila pomaknuti. Čula je kako odlazi kroz travu. "Bože, hvala ti, nije me silovao." Plakala je u mraku, na nečijem vrtu. Ustala je, obukla se, došla kući i odmah, bez odlaganja nazvala policiju.

Ekipa za očevide detaljno je i sustavno pregledala mjesto događaja i žrtvu, pronađena je špaga s tragovima gorenja, ugažena zemlja i raslinje, kriminalistički su tehničari fotografirali i "obradili" svaki pedalj mjesta događaja, izuzeli odjeću koju je žrtva u vrijeme događaja imala na sebi, uzorke kose, stidnih dlaka, nokte, briseve... Torbica i novčanik koji je NN počinitelj dirao daktiloskopski su obrađeni, pronađeno je nekoliko otisaka prstiju, no kasnije je utvrđeno da svi potječu od domaće osobe – žrtve. Korišten je pas tragač. Podnesena je kaznena prijava protiv nepoznatog počinitelja kaznenog djela silovanja u pokušaju i razbojništva. Dijana je odvedena na liječnički pregled. Gotovo na cijelom tijelu imala je *lacero kontuzne* ozljede ili govoreći hrvatskim jezikom – ogrebotine i tragove udaraca.

Predmeti i tragovi pronađeni i izuzeti tijekom očevida dostavljeni su na biološko vještačenje i vještačenje mikrotragova. Obavljen je detaljan razgovor sa žrtvom kaznenog djela. Žrtva nam je dragocjena jer je jedini "izvor saznanja", budući se ova kaznena djela

ne događaju pred svjedocima. Prvi je kontakt najvažniji, jer se tada "stječe dojam" i ako je prvi dojam žrtve u kontaktu s policijom negativan, kasnije je teško ispraviti pogreške. Zato joj što mogu obzirnije, objašnjavam kako nam je bitan svaki detalj osobnog opisa i svaki detalj samog događaja. Molim je da mi ispriča sve čega se u svezi s napadom može sjetiti. Jedino je ona vidjela napadača i jedino nam ona može pomoći da ga pronađemo. Nije joj lako govoriti o tome, ali ipak govori. Malo-pomalo, dio po dio. Pokazane su joj fotografije u policijskom albumu, pažljivo ih je pregledala ali među stotinama likova nije pronašla onoga koji ju je pokušao silovati.

2. SLUČAJ DRUGI

Dva tjedna kasnije, zadnjeg dana kolovoza, Sonja je prijavila silovanje.

Imala je dvadeset i koju godinu. Ljepotica. Studirala je ekonomiju, imala je zaručnika, cijeli je svijet bio pred njom. Toga su se dana bili nešto porječkali. Nazvao ju je iste večeri, oko 23,00 sata, ispričao joj se, pozvao je da "izglade nesporazum" i da se nađu u kafiću u susjednom kvartu, preko livade. Odmah je pristala. Obukla je lepršavu suknju i ružičastu majicu, obula lakirane balerinke i odjurila mu u susret. Otac i majka su joj doduše rekli da ne ide tako kasno, da "ima i sutra dana", ali Igor ju je čekao... Brzala je slabo osvijetljenom stazom preko livade prema svjetlima susjednog naselja, prema Igoru i nije uopće obratila pažnju na spodobu koja je čekala u visokoj travi uz stazu. Prišao joj je s leđa, udario je nekoliko puta šakom u glavu i odvuкао je u travu pored staze, srušio ju na leđa, na glavu joj navukao njezinu majicu, a ruke joj vezao špagom na leđa. Rekao joj je da se smiri, psovao joj majku. Imao je čudan naglasak, bila je sigurna da nije iz Zagreba. Osjetila je smrad njegovog znoja pomiješanog sa smradom neopranog tijela. Ruke su mu bile grube, žuljevite, a on je bio jak, žilav, puno jači od nje. Udarce kao da nije osjećala. Plakala je, molila ga je da je pusti, vrištala je kada joj je podigao suknju i kada je čula zvuk otvaranja patent-zatvarača njegovih hlača. Vrištala je i kada je obavljao svoj gnusni čin. Kada je prestao, skinuo joj je špagu s ruku. Maknula je majicu s glave i za cijeli život upamtila to lice staro 30-ak godina, stisnutih očiju, bez brade i brkova, tamne kratke kose počesljane na razdjeljak na sredini glave. Nije reagirala kada joj je s ruke skinuo dvije zlatne narukvice i s vrata joj strgnuo zlatni lančić s križićem. Dok je odlazio kroz travu procijenila je da je "ni debeo ni mršav, srednje visine, možda oko 170 centimetara", u sjećanju su joj ostale njegove bijele, visoke tenisice i tamna majica bez rukava s bijelim i crvenim tankim prugama. Još je neko vrijeme plačući čučala uz stazu, a onda plačući trčala. Trčala je "koliko su je noge nosile". Trčala je kući. Pala je u zagrljaj ocu koji je odmah pozvao policiju.

Policija je, kao i u prethodnom slučaju, provela standardni postupak "prvog zahvata". Očevid, pas tragač, kriminalističko-tehnička pretraga mjesta događaja i žrtve, liječnički i ginekološki pregled, prosljeđivanje izuzetih predmeta i tragova na vještačenje, razgovor sa žrtvom i s njoj bliskim osobama, pregledavanje fotografija u kriminalističkom albumu... Neposredno nakon događaja u policijski je "eter" dan osobni opis nepoznatog počinitelja koji se učestalo ponavljao svim policijskim ophodnjama na području Policijske uprave zagrebačke. Liječnik je na Sonjinom tijelu pronašao mnoštvo ogrebotina i udaraca, a ginekološkim pregledom dokazani su "pokretni spermatozoidi".

Uz Sonjinu i Dijaninu pomoć izrađen je fotocrtež nepoznatog počinitelja koji je umnožen u dovoljnom broju primjeraka i dan na korištenje svakom policijskom službeniku i kriminalistu iz policijske postaje na čijem su području kaznena djela počinjena. Raspis s izrađenim fotocrtežom i obavijesti o počinjenim kaznenim djelima dostavljeni su, osim lokalnoj, i svim ostalim policijskim postajama na području Policijske uprave i od istih je zatraženo postupanje radi uočavanja i identificiranja osobe koja odgovara fotocrtežu, kao i prikupljanje informacija o identitetu NN počinitelja.

Nema dvojbe da su Dijana i Sonja žrtve istog počinitelja. Obje su se slučajno našle u pogrešno vrijeme na pogrešnom mjestu. Nikakvog prethodnog kontakta s počiniteljem nisu imale, niti su ga ikada ranije vidjele. Vrijeme događaja – kasni večernji sati. Mjesto događaja – ista livada koja dijeli dva susjedna naselja, a *modus operandi* – identičan. Udarci šakom u glavu, navlačenje majice preko glave žrtve, vezivanje ruku špagom na leđa. U oba je slučaja bezobzirno okrao žrtve. Iskazana brutalnost i upornost u počinjenju kaznenog djela govore da je riječ o silovatelju koji neće stati dok ne bude uhvaćen.

Pred policijom je težak zadatak. Identificirati nepoznatog počinitelja višestrukog silovanja i spriječiti počinjenje novog kaznenog djela. Sačinjen je plan rada, neformalan, tek toliko da nam nešto važno ne promakne, da nešto ne zaboravimo ili ne smetnemo s uma. Osniva se radna skupina za rad na tom predmetu koju čine kriminalisti Odsjeka za krvne delikte, kriminalisti područne policijske postaje na čijem su području počinjena opisana kaznena djela i ponajbolji kriminalisti iz nekoliko susjednih policijskih postaja.

S obzirom na to da je riječ o praktički istome mjestu događaja, može se pretpostaviti da će počinitelj opet doći na to mjesto. Isplanirana je opservacija mjesta događaja – sporne livade s prilaznim putovima. Riječ je o prikrivenoj policijskoj radnji nalik na "pokretnu zasjedu" jer je nemoguće postaviti zasjedu na takvom prostoru i ostati neprimijećen. Zato je odabran nadzor, prismotra, kao najprikladnija mjera i metoda rada kojom su policijski službenici, iz parkirano vozila i iz vozila u pokretu mogli neprimijećeno promatrati, opservirati šire mjesto događaja. Dovoljno su daleko da ostanu neprimijećeni i dovoljno blizu da mogu brzo reagirati u slučaju potrebe. Isplanirano je svakodnevno provođenje nadzora do uhićenja nepoznatog počinitelja u vremenu od 21,00 do 02,00 h. Poimenično su određeni kriminalisti za obavljanje te radnje. Imaju točne upute o načinu postupanja u slučaju zapažanja sumnjive osobe. Zadaću obavljaju, naravno u građanskom odijelu, snabdjeveni ručnim UKV-primopredajnikom i službenim automobilom bez policijskih oznaka. Njihov je zadatak – uočiti muškarca koji odgovara osobnom opisu i izrađenom fotocrtežu koji se nepotrebno zadržava na mjestu događaja, identificirati ga, uhititi i organizirati prijevoz u "bazu" radi daljnjih provjera. S pomoćnikom zapovjednika za kriminalističku policiju lokalne policijske postaje dogovoreno je da se u vrijeme i na mjestu provođenja opservacije ne zadržavaju ostali policijski službenici i kriminalisti koji su u vrijeme opservacije u redovnoj službi.

Druga skupina kriminalista prihvatila se "obrade terena". Izlazi se iz ureda, organizira i počinje "češljanje" po načelu "od vrata do vrata" – kuća po kuća, ulica po ulica. Zdrava logika govori da mora postojati neki razlog zašto je počinitelj za oba napada odabrao isto mjesto – upravo tu livadu između ta dva naselja. Možda stanuje u jednom od njih, možda radi, možda tu ima rođake, prijatelje, znance, ili dolazi u neki od kafića, možda tuda prolazi iz nekog drugog nama nepoznatog razloga. Prikupljaju se obavijesti

od svih stanara, vlasnika i korisnika poslovnih prostora, ugostiteljskih objekata, kioska i sličnih objekata iz ulica koje gravitiraju mjestu događaja. Kriminalisti se raspituju kod tih osoba jesu li, vezano za ove seksualne napade išta čuli ili vidjeli, odnosno, ima li potencijalnih, posrednih ili neposrednih svjedoka ovih kaznenih djela, jesu li u svom okruženju zamijetili muškarca koji odgovara pribavljenom osobnom opisu i fotocртеžu. Raspituju se i o eventualnim podstanarima, rođacima, prijateljima ili majstorima koji su ih možda posjećivali u kritično vrijeme, ima li saznanja o eventualnim "problematičnim" osobama. Na koncu, provjeravaju nalazi li se osoba traženog osobnog opisa među osobama obuhvaćenim obradom terena. Kod ženskih se osoba osim ovoga raspituju i o tome jesu li eventualno one, ili netko njihov imale sličnih policiji neprijavljenih seksualnih napada. Kriminalisti koji provode obradu terena uz fotocртеж i osobni opis nepoznatog počinitelja koriste i popis stanara koji imaju prijavljeno prebivalište ili boravište u operativno interesantnom području sa zadatkom da sa svim muškim osobama, koje po starosti odgovaraju NN počinitelju, ostvare neposredni kontakt i ukoliko oni odgovaraju osobnom opisu i fotocртеžu – da organiziraju njihov transport u "bazu" radi daljnjih provjera radi eliminacije ili povezivanja s počinjenjem kaznenih djela.

Budući da je nepoznati počinitelj nakon drugog silovanja žrtvi otuđio zlatni nakit, pri obradi terena pazi se i na to, a provjeravaju se zlatarske i druge radnje za otkup zlata, utvrđuje se identitet svih osoba koje su nakon počinjenog kaznenog djela na Sonjinu štetu eventualno predale na otkup dvije narukvice i zlatni lančić s križićem.

Paralelno s opservacijom i obradom terena u bazi se prikupljaju podaci iz informacijskog sustava i operativnih evidencija. Potencijalni počinitelj mogao bi se naći među ranije evidentiranim osobama koji po starosti, osobnom opisu i *modus operandi* odgovaraju ovom počinitelju. Provjeravaju se i osobe koje su u vrijeme događaja koristile pogodnosti izlaska iz zatvora, osobe kojima se po bilo kojoj osnovi provjeravao identitet u kritično vrijeme u relativnoj blizini mjesta događaja, kao i one osobe kojima se zbog sličnosti s objavljenim osobnim opisom i fotocртежом NN počinitelja provjeravao identitet na širem području grada. Prikupljaju se i traže informacije o mogućem identitetu NN počinitelja od cjelokupnog operativnog sastava i od operativnih veza. Svaka pristigla informacija je dobro došla i detaljno se provjerava.

Sve potencijalno sumnjive osobe uočene pri opservaciji i obradi terena, kao i osobe "izvučene" iz policijskih evidencija u "bazi" prihvaća treća skupina kriminalista.

Potencijalno sumnjivih ima "na pretek". Od žrtava smo saznali da je počinitelj muškarac 30-ih godina, srednje tjelesne građe i visine, tamne kose, bez brade i brkova. Ruku na srce u takav osobni opis uklapa se jako puno osoba. No, saznali smo još nekoliko vrlo važnih eliminacijskih detalja – fizički je jak i žilav, ruke su mu grube i žuljevite i sudeći prema govoru i naglasku ne bi bio Zagrepčanin. Nameće se zaključak kako je riječ o došljaku koji se bavi fizičkim radom, a s obzirom na to da je od žrtava otuđio novac i zlatninu – da živi u lošim socijalno-ekonomskim prilikama. Iz razloga što su žrtve pružale žestok otpor, možda bi mogao imati i poneku modricu. Kriminalisti na terenu nemaju uvjete niti mogućnost za detaljnije provjere i zato se osobe koje su im iz bilo kojeg razloga sumnjive, dovode u "bazu" na daljnju "obradu".

U skupinu za prihvata i obradu sumnjivih osoba određeni su najiskusniji i najpouzdaniji kriminalisti, koji će znati "obraditi" sumnjive osobe tako da nitko ne bude pogrešno

osumnjičen, ali niti da se krivac nađe na slobodi. Vrlo odgovorna zadaća. Kriminalisti nemaju "čarobnu kuglu" iz koje mogu vidjeti ono što trebaju vidjeti, a s druge strane, "nikome ne piše na čelu" je li silovatelj ili nije. Selekcija i eliminacija sumnjivih osoba provodi se temeljem obavijesnog razgovora, utvrđivanjem alibija, prepoznavanjem preko specijalnog ogledala, poligrafskim ispitivanjem, pretragom stana i drugih prostorija i drugim istražnim radnjama. Početni obavijesni razgovor je temelj svakog daljnjeg postupanja. U tom se kontaktu stječu dojmovi i prikupljaju operativno interesantni podaci o toj osobi. Sve je važno i svi se detalji dobiveni razgovorom analiziraju i "odvaguju". Kriminalist uz verbalnu komunikaciju, ne smije propustiti zapaziti i pravilno procijeniti neverbalnu komunikaciju sumnjive osobe.

U međuvremenu su stigli i prvi nalazi vještačenja. Biološkim su vještačenjem na odjeći obiju žrtava dokazani tragovi sperme koja potječe od izlučivača krvne grupe A. (U to vrijeme nismo imali na raspolaganju današnje mogućnosti niti smo imali DNK metodu utvrđivanja identiteta osobe od koje potječe biološki trag.) Vještačenjem mikrotragova na odjeći obiju žrtava pronađena su strana tekstilna vlakanca od kojih su napravljeni preparati koji se čuvaju za potrebe komparativnog vještačenja.

Veći broj sumnjivih osoba moglo se uz obavijesni razgovor eliminirati prema govoru i naglasku i ostalim detaljima osobnog opisa. Dio ih je imao alibi. Neki su imali dokumente iz kojih je bilo vidljivo da nemaju krvnu grupu A. Svi ostali, koji su odgovarali osobnom opisu, imali krvnu grupu A i nisu imali alibi, pokazani su žrtvama putem specijalnog ogledala. Ova je istražna radnja, još u nekoliko navrata, obje žrtve dovela u policijske prostorije.

Kako je riječ o istražnoj radnji, mora se paziti na to da svaki detalj ove radnje bude proveden na način kako to nalaže zakon i pravila struke, jer nezakonito provedena istražna radnja – "pada" u eventualnom sudskom postupku. O provođenju radnje treba pravodobno izvijestiti dežurnog zamjenika državnog odvjetnika koji i sam može doći i provesti tu radnju ili provođenje radnje povjeriti policijskim službenicima. Također treba voditi brigu da ostale pokazane osobe uz potencijalno sumnjivu osobu – po starosti, visini, stasu i boji kose ne odudaraju od osobe koju se prepoznaje.

Sve te pripremne radnje zahtijevaju neko vrijeme koje koristim za neformalni razgovor sa žrtvama. Raspitujem se kako su, onako, prijateljski. Dijana je starija od Sonje, zrela je žena i imala je sreću da zbog njezinog otpora počinitelj tijekom napada nije uspio dovršiti djelo koje je započeo. Iako je još uvijek "pod dojmom", djeluje smireno i stabilno. Sonja ne. Sonja je puna strahova. Plače. Svaki put kada je vidim – plače. Kaže mi da se ne može osloboditi slike te "spodobe" (do danas koristi taj izraz kada govori o počinitelju silovanja), da joj je uvijek pred očima, pa čak i kada je zaručnik pokraj nje. Noću ga sanja. Nigdje se ne usudi ići jer se boji da će je pronaći i opet napasti. Što ako je ostala trudna ili ako ju je zarazio kakvom spolnom bolesti?! Pokušavam je utješiti i savjetujem joj da potraži psihološku pomoć. Na njezinu molbu odmah telefonski kontaktiram Centar za krizna stanja jedne zagrebačke bolnice i dogovaram joj termin posjeta.

Dijana i Sonja obavile su više prepoznavanja i tako nam pomogle eliminirati sve potencijalno sumnjive muškarce koje smo imali "na obradi". Nekoliko ih je i poligrafski ispitano, a rezultati su bili – na relevantna pitanja nemaju pozitivnih reakcija.

Istraživanje je u punom jeku. Radi se "dan i noć": Nitko ne misli na radno vrijeme. Imamo samo jedan cilj – naći nepoznatog počinitelja silovanja. "Mreža je široko bačena" i on mora biti tu negdje, u tom krugu ljudi, samo ga trebamo prepoznati i ne dozvoliti da nam promakne.

Osam dana nakon drugog silovanja, nepoznati je počinitelj opet silovao, ali je ovaj put izabrao drugo mjesto, nekoliko kilometara dalje od mjesta koje je policija nadzirala.

3. SLUČAJ TREĆI

Prvog vikenda u rujnu 2003. godine oko 20,00 sati na stazi uz potok sačekao je Zdenku koja je tuda išla u svoj nedavno iznajmljeni stan. Upravo se bila upisala na prvu godinu fakulteta i roditelji su joj iznajmili garsonijeru u novogradnji blizu fakulteta. Vraćala se iz grada, sišla s tramvaja i krenula preko livade uz potok prema svojoj zgradi. Nikoga nije vidjela na stazi. Još nije pao mrak, ali u blizini nije bilo ljudi, čak ni na obližnjim vrtovima. Nije to kao u njezinom kraju gdje ljudi do noći rade na zemlji i gdje svatko svakoga zna. Ovdje se ljudi zatvore u stanove i gledaju televiziju, a nitko ni s kim ne razgovara. To joj se ne sviđa, pa će se, čim završi fakultet, vratiti ako nađe posao. Evo, ovdje je već tjedan dana, a još nije upoznala niti prve susjede. Doduše, zgrada je tek sagrađena, pa još svi stanovi nisu useljeni. Predavanja još nisu počela. Baš se glupo osjeća. Nova je, ovdje nikoga ne poznaje. Bilo bi joj bolje da je dobila mjesto u studentskom domu.

Negdje na sredini staze netko joj je prišao s leđa, uhvatio je rukom preko usta i oko vrata. Vikala je i zvala u pomoć, ali on ju je odvuкао na obližnje vrtove, srušio je na tlo i vezao joj ruke špagom na leđa, navukao joj njenu vestu preko glave. Vidjela ga je. Vidjela ga je kroz pletivo. Zapamtila je tamnu kosu s razdjeljkom na sredini glave, lice, obično, bez brade i brkova, neobrijano par dana. Nije bio star, mogao je imati oko 30, 35 godina. Klečao je dok joj je vezao ruke. Onda joj je skinuo traperice. Rekla mu je: "Gospodine, molim vas nemojte, pustite me!" On je rekao: "Nisam ti ja gospodin!" Silovao ju je na tom vrtu. Nije se mogla obraniti! Imala je vezane ruke! Udarala ga je nogama, ali on je bio jak, snažan, mišićav, kakvi su ljudi sa sela koji rade teške poslove. Pljusnuo ju je, osjetila je kako joj je potekla krv iz nosa. Psovao je. Ruke su mu bile grube, žuljevite. I on je, sigurna je, radio teške fizičke poslove. Bio je prljav, neopran, znojjan. Na sebi je imao prugastu majicu, smeđe-bijelu, kratkih rukava. Poslije joj je upaljačem prepalio špagu na rukama i tako je oslobodio. Odmah je ustala sa zemlje. Stajala je. I on je stajao. Bio je 10-ak centimetara viši od nje, a ona je visoka točno 163 centimetra. Rekao je da mu dade svoju narukvicu. Bez riječi ju je skinula s ruke i predala tom čovjeku. Uzeo je narukvicu od čiste platine, dar njezinih roditelja "za sreću na fakultetu". Okrenuo se i otišao prema malim kućama. Ona je ostala i gledala za njim kako odlazi kroz visoku travu. Sjeća se da je na sebi imao traperice i da, – bijele tenisice, visoke, iznad gležnja, kakve nose košarkaši. Sigurna je da je išao kroz travu prema kućama, a ne stazicom prema tramvajskom stajalištu i visokim zgradama.

Kada ga je izgubila iz vida, otišla je na prvu javnu govornicu i nazvala policiju.

Opet standardna procedura i proširenje opservacije na novo mjesto događaja. Proširuje se i obrada terena na ulice u okolini novog mjesta događaja. Na Zdenkinom tijelu liječničkim je pregledom pronađeno mnoštvo ogrebotina i tragova udaraca, ginekološkim

su pregledom dokazani "pokretni spermatozoidi"... popisi, obrada potencijalno sumnjivih..., pristigli nalaz biološkog vještačenja – isti kao i u dva prethodna slučaja – na odjeći žrtve pronađeni su tragovi sperme koji potječu od izlučivača krvne grupe A.

Dva tjedna nakon zadnjeg silovanja, navečer oko 23,00 sata, policijski su službenici na ulici u blizini lokalnog automat-kluba uočili i uhitili sumnjivu osobu koja je odgovarala osobnom opisu NN počinitelja. Provjerom u informacijskom sustavu utvrđeno je da do sada nije evidentiran zbog počinjenja kaznenih djela. No bez obzira na to, doveden je "na obradu", a kriminalist iz "grupe za prihvrat i obradu sumnjivih osoba" započeo je još jedan razgovor. Uhićeni isprva nije bio pričljiv. Bio je uvrijeđen zbog sumnjičenja. Nije ništa učinio. Nikada se nije bavio kriminalom, nije kažnjavan, ne vozi automobil pa ni u prometu nije "imao posla sa policijom". Trideset i šest mu je godina. Radi sa zidarima, pomaže gdje treba, poštenim i teškim radom zarađuje da se prehrani. Istina, troši i u automat-klubu na poker, ali to nije zabranjeno. Pa što ako kocka? To je njegova privatna stvar koja se nikoga ne tiče, posebno ne policije. U braku je i ima trogodišnjeg sina. Par godina prije ženidbe došao je u Zagreb iz Bosne. Tamo je živio na selu. U Zagreb je došao "truhom za kruhom". Žena mu je medicinska sestra. Radi u bolnici. Ima problema s njom jer ga sumnjiči da ima vanbračno dijete. To nije istina, dijete nije njegovo, a ne zna se tko mu je otac jer je majka "bila svačija, pa i njegova", a sad njemu podmeće to dijete. Zbog svega toga njegova ga je zakonita žena otjerala od sebe. On ponekad dolazi vidjeti sina. Alibi nema. Ne zna niti gdje je jučer bio i što je radio. Spava gdje stigne, nekad kod žene, nekad kod prijatelja, nekad na gradilištu, ima dana kada do jutra ne izlazi iz gostionice, nije da nema i drugih žena osim zakonite. Što zaradi, potroši, pa nema novca da iznajmi stan. Sin i žena žive u maloj kući predviđenoj za rušenje blizu novogradnje. Par kilometara dalje ima sestru kod koje privremeno stanuje. Dala mu je na korištenje jednu sobu u dvorišnoj kući. Nema prijavljeno prebivalište niti boravište na toj adresi. Prijavljen je da stanuje u sasvim drugom dijelu grada. U sobi kod sestre ima tek nešto odjeće. Nikakve druge imovine nema. Kriminalist koji je razgovarao s njim, odmah je zamijetio da mu supruga i sin žive u blizini mjesta događaja prvih dvaju silovanja, a sestra u blizini mjesta događaja trećeg silovanja kao i ostale podudarnosti koje odgovaraju traženoj osobi. Poligrafsko ispitivanje odbija, kaže da ne vjeruje stroju i boji se da bi mogao dati pogrešan rezultat.

Prepoznavanje je obavljeno sljedećeg jutra. Sve tri žrtve bile su sigurne – to je on. Nema nikakve dvojbe, odgovara po svemu, po stasu, visini, izgledu lica, boji i načinu češljanja kose i po svim detaljima općeg izgleda. Sretne su jer je uhvaćen. Sada će moći mirnije hodati gradom.

Istoga dana obavljena je pretraga sobe u kući njegove sestre koju mu je dala na korištenje. Pronađene su dvije prugaste majice, jedna bez rukava i jedna s kratkim rukavima i one (obje) odgovaraju opisu odjeće koji su dale žrtve. Pronađene su i bijele visoke tenisice, kao i klupko špage s tragovima gorenja. To je on, to je zaista on! Osjećamo kako smo konačno uhvatili "pravu nit" nakon koje se klupko počelo odmotavati. Prekrasan osjećaj!

Odjeća pronađena pretragom stana odmah se dostavlja na komparativno vještačenje zajedno s uzorkom krvi osumnjičenog.

Obavljen je niz razgovora sa suprugom, sestrom, prijateljima i poznanicima osumnjičenog. Nitko nikada nije primijetio na njemu bilo kakav oblik seksualno agresivnog ponašanja. Uvijek je bio neobično miran i povučen u kontaktu sa ženama, pa čak i kada

ga je zakonita odbacila. Skrbio je za dijete. Bio je vrijedan radnik i nije bježao od posla. Imao je i mane – sve što je zaradio potrošio je u automat-klubu na pokeru. Sažalijevali su ga i pomagali mu, dali mu da ponekad prenoći kod njih. Ne, nikada im nije poklanjao nikakav nakit. Pa on je sirotinja, nema ni za kruh, a kamoli za nakit.

Nalazi vještačenja pokazali su da je osumnjičeni "izlučivač krvne grupe A" i da se na odjevnim predmetima dviju posljednjih žrtava silovanja, nalazi više desetaka tekstilnih vlaknaca koja po ispitanim karakteristikama u potpunosti odgovaraju tekstilnim vlaknima odjeće pronađene i izuzete pretragom sobe koju je koristio osumnjičeni.

Nije priznao počinjenje kaznenog djela niti onda kada je suočen s prikupljenim dokazima. Narukvice i lančić koje je nakon silovanja otuđio od žrtava, nikada nisu pronađeni. Tvrdio je da nikome ništa nažao nije učinio i da mu netko "podmeće" jer je došljak iz Bosne.

Osuđen je na sedam godina zatvora.